

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län****Datum:** 2003-12-16**Områdesnummer:** NRO 20 057**Områdesnamn:** Skattungbyfältet-Ämån**Kommun:** Orsa (2034)**Kartblad:** 14ENO, 14FNV**Area:** 1 777 ha totalt, varav 1 667 ha land och 110 ha vatten**Naturgeografisk region:** 28b Sydligt boreala kuperade områden.**Agrara kulturlandskapsregioner:** Södra Norrlands och norra Svealands skogsbygder.**Landskapsformer:** Bergkullslätt.**Riksvärde:**

Glacifluviala former	
Kanjon	
Vattendrag	Flora
	Fauna

Värdeomdöme: Skattungbyfältet är med sina väldiga isälvsavlagringar och mångformiga terräng av stort värde för tolkningen av isavsmältningsförloppet i trakten. Vissa bildningar är särskilt värdefulla genom sina välutvecklade former. Vid Storstupet och Helvetesfallet bildar kanjonen, med sina mäktiga klippbranter, ett mycket vilt och säreget landskap.

Längs vattendragen förekommer en rikare flora och fauna med inslag av flera sällsynta arter. Speciellt förekomsten av utter är av stort värde, liksom den nyupptäckta lokalen för sandödla. De mäktiga kanjondalarna är värdefulla för turism och friluftsliv. Skattungbyfältet är av stor betydelse för landskapsbilden och är även av visst värde ur friluftssynpunkt.

Huvudkriterier: A, C, E**Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, representativitet, särprägel, funktion-betydelse för flora och fauna.**Förutsättningar för bevarande:** Att de välutvecklade formerna bevaras i oskadat skick, samt att den värdefulla floran och faunan, speciellt längs

vattendragen, bibehålls. Värdet kan påverkas negativt av grustäkter i de värdefulla partierna, av ett ej naturanpassat skogsbruk, samt av avverkningar längs stränder och på kanjondalens hållmarker. Stora förändringar i Ore älv kan hota förekomsten av utter.

Säkerställande: Området omfattas av MB 4 kap, 1 och 2 §§. Helvetesfallet är med stöd av MB 7 kap 28 § skyddat som natura 2000-området SE0620299 Helvetesfallet.

Områdets huvuddrag: Skattungbyfältet är beläget i Siljansringens norra del, mittför Skattungbyn. Området är uppbyggt av isälvsediment, som transporterats hit huvudsakligen genom Ämåns kanjondal, och avsatts som ett solfjäderformat deltaland.

En mängd olika geomorfologiska formelement förekommer i området. De största formerna utgör ett system av åsnät, som sträcker sig i ett stråk mot sydost och avslutas med den så kallade åskvasten, ett åsnät av ovanligt kraftiga dimensioner. Bildningarna representeras även av getryggar, torrdalar, sandurpartier och plana deltaytor på olika nivåer, samt kames och kittellandskap med torv- eller vattenfyllda åsgropar och åsgravar.

Kanjondalen längs Ämån anses ha bildats under isavsmältningsskedet. Isälven skar då djupt ner i berggrunden och bildade därigenom de mäktiga klippbranterna. Vid Storstupet och Helvetesfallet förekommer ett par större fallsträckor där klippstupen är av svindlande höjd, miljön är dock kraftigt påverkad genom flottningen. Aktiva erosionsbankar förekommer flerstades längs vattendragen. Ämåtjärn ingår som referensområde i det rikstäckande kalkningsprogrammet.

Vegetationen utgörs av magra hedartade tallskogar av lavristyp. På klipporna ovan kanjondalen är tallskogen lokalt av hållmarkskaraktär. Gran- och lövdominerade partier med rikare vegetation förekommer framför allt längs Ämån och Ore älv. Tallheden hyser rika förekomster av mosippa, men är i övrigt artfattig. Floran kring Ämån är dock rikare, här växer sällsynta arter som skogsklocka, blågröe och svarthö. Tuvbräcka har uppgetts från Storstupet.

Vattendragen äger även en relativt rik fauna. Längs dessa delar av Ore älv tycks uttern ännu ha en fast stam, liksom bävern, vilken finns spridd längs hela älvsträckan. Vid Helvetesfallet har häckande försärla iakttagits ett flertal år. Karaktäristiskt för de magra tallhedarna är förekomsten av nattskärna. Den sällsynta sandödlan har nyligen upptäckts i området, vilket torde vara Sveriges absolut nordligaste lokal för arten.

Skattungbyfältet rymmer en storslagen vild terräng av stor betydelse för landskapsbilden, då området breder ut sig nedanför Skattungbyns berömda utsiktsplatser. De mäktiga kanjonerna vid Storstupet och Helvetesfallet utgör populära turistmål. Vid Storstupet passerar inlandsbanan på en hög bro över avgrunden. Området är även av viss betydelse för friluftslivet.

Anmärkningar: Området berörs av riksintresse för kulturmiljö KW-1202, samt

av riksintresse för friluftsliv FW-15. Området ingår som objekt nr. 30 och 31, klass I, i länsstyrelsens översiktliga naturinventering för Orsa kommun.

Referenser:

Hjelmqvist, S, 1966: *Beskrivning till berggrundskarta över Kopparbergs län*. SGU, ser Ca nr 40.

Nordell, P O, 1980: *Inventering av Skattungbyfältet*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1980:3.

Olsson, G, 1964: *Rullstensåsarna och deras utnyttjande i Kopparbergs län*. Länsutredning för Kopparbergs län.

Rynéus, T, 1984: *Översiktlig naturinventering för Orsa kommun*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1984:2.